17

DE FRACTURA CLAVICULÆ.

THESES ANATOMICO-CHIRURGICÆ;

Quas, Deo juvante & Præside M. PETRO MATHURINO BOTENTUIT LANGLOIS, Artium & Chirurgiæ Magistro, antiquo Scholarum Practicarum Professore, tueri conabitur FRANCISCUS-JOSEPHUS DAILLIEZ, Cameracensis, præclaræ Artium Facultatis, in almâ Universitate Parisiensi Magister, Regis Chirurgus trimestris.

Die Martis 31 mensis Decembris, anno R. S. H. 1782, à sesqui-secundâ post meridiem ad septimam.

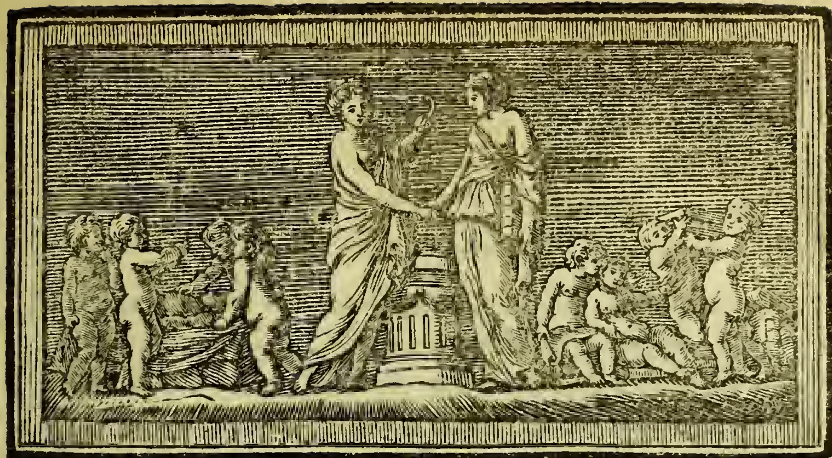
PARISIIS,
IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.

PRO ACTU PUBLICO
ET
SOLEMNI COOPTATIONE.

Typis MICHAELIS LAMBERT, Regii Chirurgiæ Collegii necnon Academiæ Typographi, viâ Cithareâ.

M. DCC. LXXXII.

D. O. M.

DE FRACTURA CLAVICULÆ.

THESES

ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

Eo faciliùs frequentiùſque os frangitur, quò gracilius eſt, aut ictibus magìs patet obnoxium. Cùm hoc utrumquè in claviculâ animadvertatur, ſæpiſſimè rumpi poſſe liquet. De illius oſſis fracturâ diſceptaturi, quædam de partium anatome paucis ſubjiciemus.

Clavicula eſt os longum & gracile, tranſversè & obliquè in ſuperiori anteriorique thoracis parte, ſternum inter & acromion ſitum. Itâ incurvatur ut litteræ *S* italicæ figuram referat, duobusque conſletur arcubus ſibi oppoſitis quorum convexitas versùs ſternum anterior, versùs humerum poſterior.

Quamvis hæc à primâ oſſis conformatione pendere videatur curvatura, tamen ab ipſo brachii pondere, & à repetitis muſculorum contractionibus plurimùm adaugeri conſtat, & eò magìs creſcere, quò gnaviùs in operoſis laboribus inſudatur : ac proindè major in viris, minor in mulieribus apparet, utpote quæ ferendis movendiſve magnis ponderibus impares ſint. Notandum tamen, ſi delicatioris homuncionis, & robuſtæ viraginis oſſa conferantur, jam non eamdem adfuturam eſſe diſparitatem, ſed etiam tum allatæ rationi favebit mutatus rerum ordo.

In corpus & extremitates dividitur, quarum altera anterior inferior & interna, ſternalis, altera poſterior ſuperior & externa, humeralis nuncupatur. Hæc latior & complanata duas facies, ſuperiorem & aſperam, inferiorem & tuberoſam, duos limbos, anteriorem & concavum, poſteriorem & convexum exhibet. In hujus extremitatis acumine animadvertitur faciecula cartilaginea Ellypſoides, obliquè anteriùs vergens ut acromii proceſſui reſpondeat. Extremitas altera craſſior ac veluti triangularis, versùs finem expanditur, & in facieculam cartilagineam convexam & tricuſpidem deſinit. Hîc plurimæ ſcatent aſperitates impreſſionesve ligamentis aut muſculis dicatæ. Extremis gracilius eſt claviculæ corpus; ſuperiùs lævigatum, inferiùs aſperum & concavum, parùm complanatur. Compactior eſt corporis ſubſtantia, dum versùs fines cellularis tela uberior, & compactæ ſubſtantiæ tenuior lamella videtur.

Arthrodiali articulo cum acromio ſternoque jungitur clavicula; & inter hæc oſſa non raró offendit cartilago intermedia, hinc & indè lævigata, quâ frictionis in motu collisio minuitur.

Capſulare ligamentum fibris brevioribus denſioribuſque conflatum claviculam cum acromio arctiſſimè continet, ita ut veluti cartilagineo involucro obvolvatur articulus. Confirmatur aliundè duobus funiculis ligamentoſis à proceſſu coracoideo ad inferiorem humeralis extremitatis faciem protensis.

Simili ligamentorum fibrarumque arctiſſimâ compagine cum ſterno conſtringitur clavicula; plurimique faſciculi ab hujus extremitatis circuitu ad articulum transeunt, ibique capſulari ligamento, ut & cartilagini intermediæ, ſi adſit, adhærent; dein circa ſuperioris ſciſſuræ margines ſterno inſeruntur: ex iis fibrarum faſciculis unus à cæteris divaricatur, ad ſuperiorem primæ coſtæ cartilaginis faciem procedit, & propè ipſius cum ſterno articulationem alligatur. Retinentur etiam claviculæ longo firmiorique funiculo qui ponè poſt ſterni furcam inter eas protenditur, diciturque interclaviculare ligamentum.

Claviculæ ſeptem inſeruntur muſculi, nempè prope ejus cum ſterno articulationem ſterno-maſtoideus, ſterno-thyroideus, & ſterno-hyoideus: in inferiori facie arcûs poſterioris ſeu externi, ſubclavius: in poſteriori limbo versùs humerum, cucullaris: in anteriori deltoides & pectoralis major: hic ſternalem, ille humeralem regionem occupat.

Annotanda tandem veniunt ſubclavia vaſa, arteriæ ſcilicet & venæ quæ ponè & infra claviculam ſita, inde nomen ſuum ſortita fuerunt. Hujus oſſis fracti aſperitatibus aut lædi, aut aperiri poſſunt, undè aut anevriſma periculoſiſſimum, aut lethalis hæmorrhagia naſceretur.

Ad id inſervit clavicula ut ſcapulæ ſummitas huic oſſi veluti *anteridi* * innitatur, impeditque quominùs antrorsum nimis feratur brachium : quo fit ut ad varios motus exercendos promptius ſit. Inde in brutis quæ ad incedendum tantùm pedibus anterioribus utuntur, deſiderantur claviculæ, adſunt verò in ſimiis & aliis quæ, humano more, veluti manuum uſum habent.

Ubi à quâcunque externâ & contundente causâ rumpitur clavicula, fractura audit.

Tranſversè vel obliquè, in medio vel in extremitatibus, in uno loco vel in pluribus frangi poteſt : hinc frequentiores ejus fracturæ differentiæ. Aliquando tamen oſſa in plurima fragmenta diſſiliunt quæ lædunt vaſa, irritant nervos, cutem nonnunquam perfodiunt. Sæpè etiam adeſt major minorvè partium vicinarum contuſio, musculorum dilaceratio, collectio ſanguinis, inflammatio, abceſſus; graviora demùm ſubſequuntur accidentia, quæ, ſi adſint, jam non ſimplex ſed compoſita aut complicata fractura dicitur.

Omiſſis generalibus fracturarum cauſis, peculiares quædam in eo oſſe reperiuntur quibus ſæpè frangi poteſt. Enim verò gracilius eſt quàm ut vi externæ graviori reſiſtere poſſit : tranſversè ponitur, ac proindè faciliùs percutitur ; extremitatibus tantùm innititur, corpuſque fulcimento caret ; ſcapulæ demùm & humeri pondus anteriùs ſuſtinet ; hinc impulſus gravior in hæc oſſa ad claviculam aliquando tranſmittitur, & illæſis prioribus his oſſibus, eam frangit.

Accidentia ejus fracturæ, ut in omnibus aliis, triplicis generis diſtingui poſſunt : nempè primaria, quæ fracturam ipſam comitan-

---

* Arc-boutant.

tur, ut vulnus, hæmorrhagia, contuſio; ſecundaria, qualia ſunt febris, dolor, convulſio, inflammatio, abceſſus: ſubſequentia, ut oſſis curvatura, deformitas aut debilitas calli, partium fractarum ſuper ſe invicem aſcendentium illegitima conferruminatio, ac proindè muſculorum difficiles motus, vaſorum nervorumve compreſſio, &c.

Certiſſima fracturarum ſigna, crepitatio, & fragmentorum mobilitas, fractâ claviculâ facilè deprehenduntur, utpotè quæ cuti ſubjacens, nullis ferè contegatur muſculis. Oculis ſæpè ſæpiùs aut ſaltem digitis ſtatim fractura dignoſcitur. Extremitas humeralis & ſcapulæ pondere, & deltoidis ſubclaviique contractione depreſſa infra alterum fragmentum deſcendit quod nullâ vi diſtractum, aut etiam ſterno maſtoideo retentum in ſuâ ſede remanet. Ac proindè hinc depreſſio, hinc eminentia & viſu & tactu percipiuntur. Sin autem, ut in viris obeſioribus, craſsâ pinguedine contectum os exteriùs minùs promineat, tum alia ſuppeditant ſigna quæ obſcuriorem diagnoſim confirmabunt: ſcilicet, ruptâ claviculâ, deficiente fulcro, ſtatim ad pectus inclinatum propendet brachium, nec ſursùm ab ægro tolli poteſt; ſcapulæ ſummitas deprimitur; brevius inter ſternum & acromion ſpatium videtur, ac tandem ſi paululùm hinc & inde ſiniſtrâ commoveatur brachium, dum dextrâ ſedulò clavicula interrogatur, etiam eo caſu dubium omne tolli poterit. Quod verò ad fracturæ ſpeciem attinet, ſi attentè differentiæ recolligantur, facilè qualis ſit fractura dignoſcetur.

Licet periculi expers ut plurimùm claviculæ fractura, tamen fauſta nimis non eſt pronuntianda prognoſis: pro variis verò fracturæ ſpeciebus diverſa judicari debet. Si ſit ſimplex, tranſ-

versa, felix præsagietur exitus; contrà verò, si sit obliqua, vel accidentibus complicata. Quæ fit in pluribus locis periculosior quàm quæ fit in uno tantùm loco. Si adsint fragmenta quibus aut lædantur nervi & vasa, aut cutis perforetur, pessimi erit ominis. Tandem quamvis perfecta & omnibus numeris absoluta sperari possit curatio, verba prudens reprimet Chirurgus, judiciumque cautè coercebit, aut saltem aliquid triste minabitur, ne ex audacioribus promissis conceptæ spes, aut imprudenti ægri motu, aut minimâ Chirurgi in osse deligando incuriâ ex improviso funditùs evertantur.

Verùm enim verò quidquid ad retinenda in situ naturali fractæ claviculæ fragmenta, sive inter veteres, sive inter neotericos excogitaverit sagax Chirurgorum industria, nulla huc usque methodus constanti felicis praxeos usu ita invaluerat, ut de ipsius efficaciâ aliquando dubitari non posset. Ut enim facilè & nullo ferè negotio in suam sedem compelluntur ossa, ita ægrè admodùm, maximis tamen tantùm cautionibus adhibitis, & felici duntaxat circumstantiarum concursu contineri possunt. Rupta fuerit clavicula, si genu inter scapulas posito earum summitas retrò & sursùm fortiter attrahatur, uno eodemque tempore, uno eodemque nisu fit extensio & contra extensio; tumque Chirurgus digitis apprehendit ossa, reducit, confirmat, & ad situm naturalem eò faciliùs revocat, quò hæc ipsa ossa magìs prominent, minùsque musculis operiuntur. Hæc omnia in promptu: sed nihil adhuc egit Chirurgus nisi reducta ossa per debitum tempus contineat: & idcircò desideratur fasciatio quæ firmiter jugiterque ineluctabilibus ægri motibus resistat, eumdem semper adstrictionis gradum servet, facilè renovari possit, variaque pro re natâ topica applicandi facultatem præbeat. Hic maximus est difficultatis nodus quem solvere tentârunt

tentârunt in arte periti, qui verò forsan adhuc intricatissimus remaneret nisi in promptu foret thorax manicatus à celeberr. Brasdor excogitatus : quem cum cæteris omnibus mediis longè præstare contendamus, hunc unicum admittimus, & quo modo eo deficiente, fasciatio ad ejus exemplar institui possit, explicabimus.

Ut maxima ex manicati thoracis usu percipiatur utilitas, varia sunt, ut in cæteris methodis, sedulò observanda artis præcepta. Ac primò quidem in humiliore breviorique scamno collocatur æger; corpus erigere, scapulasque & humeros retrò vertere jubetur, ut ministri, qui post ipsum positus, genu contra extensionem, manibus extensionem ad Chirurgi nutum exercet, conatibus faveat. Modò sursùm tollendus est humerus, modò ad rectum angulum elevatus, anterius ferendus est : quos motus indicabit ossis major minorve depressio, dirigetque sagax operantis prudentia. Tum disponitur thorax manicatus, brachiis ægri per manicas missis, retrò coarctatur usque dum extremitates fractæ sibi respondeant, & ita ministri humeros retrahentis vices gerit, deindè ægri zonæ, ne sursùm nimis ascendat, alligatur. Quod si verò deficiat thorax manicatus, sic ejus defectu primaria instituetur fasciatio. Splenium longius transversumque ponè dorsum supra scapulas ponitur : tum celebratur decussata fasciatio vulgò *huit de chiffre* dicta. Cum autem hæc sola humeros non contineat, brevique vel strictissima relaxetur, singulo quoque circuitu summitatem scapularum in manicæ formam hinc & indè alternis amplectitur fascia, ita ut per hanc manicæ speciem traducatur splenium transversum de quo suprà. Tum hujus splenii extremitates ad se invicem adducuntur, constringuntur, & acicu-

larum ope in medio dorsi continentur. Sic scapulæ firmiter retrovertuntur & sin minus ad similitudinem refertur thorax manicatus, saltem ad imitationem adumbratur.

Deinde, uti præcipiunt auctores, linamentum carptum medicamine quovis resolutivo imbutum & infra & supra claviculam circumponitur, ut exsiccatum ad ossis figuram se fingat, & veluti semi canali exteriùs saltem fracturam contineat. Decussata splenia vulgò usurpata rejicimus eò quod ad deprimenda tantùm fragmenta inserviant, contrà verò excitandum potiùs sit fragmentum humerale quàm deprimendum sternale : illud enim solum mutat locum, hoc in suâ sede remanente ; & si fortiùs comprimatur, curvatur os contra naturam, aut etiam, quod graviùs, contunditur cutis, acutisque fracturæ fragmentis perforari posset : posteà charta crassior, spleniumque quadratum adhibentur, celebratur fasciatio *Spica* dicta quæ omnem apparatum contineat, & mitellâ brachium suspenditur. De cæteris, omnia Chirurgi prudentiæ permittenda, qui pro vario rerum statu aut fasciationem renovabit ; aut diutiùs remanere jubebit, ac demùm accidentia, si quæ sint, debellanda in se suscipiet. Unum tantùm monitum volumus, nempe in eo consistere curationis omnes successus, ut ab omni motu cautissimè abstineat æger præsertim si deficiat thorax manicatus. Notum est enim ita inter se consentire musculos, ut aliquando ad unius actionem vel remotissimus contrahatur. Erit igitur operæ pretium ægro quietem imperiosè præcipere, eique penitùs in animum injicere, levissimo sed imprudenti motu maximas spes concidere posse.

FINIS.